พุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

Buddhist Approach to Manage Conflicts in the Use of Community Forest Resources at Ban Na Wai, Na Muen District, Nan Province

ศุภากร เพ็ชรสุข[1],
สมยศ ปัญญามาก[2] และ สหัทยา วิเศษ[3]
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา[1,2,3]
Supakorn Phetsuk[1],
Somyot Panyamak[2] and Sahathaya Wises[3]
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus[1,2,3]
Corresponding Author, E-mail: kornkon0916346553@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชน 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชน และ 3) นำเสนอแนวทางพุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ ด้านค่านิยม และด้านโครงสร้าง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก สำหรับด้านข้อมูลข่าวสารและด้านผลประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจปานกลาง

---

* ได้รับบทความ: 24 สิงหาคม 2566; แก้ไขบทความ: 28 มิถุนายน 2567; ตอบรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2567
Received: 24 August 2023; Revised: 28 June 2024; Accepted: 30 June 2024

2) ผลการเปรียบเทียบการขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) พุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนตามหลักสาราณียธรรม พบว่า หลักสาธารณโภคี ในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันภายในชุมชนและเป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หลักเมตตามโนกรรม ยึดถือหลักธรรมเป็นที่ตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หลักเมตตากายกรรม ทำให้เกิดโครงสร้างการทำงานอย่างมีรูปแบบ หลักวจีกายกรรม การใช้วาจาในการพูดการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน หลักสีลสามัญญตา การประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ และหลักทิฏฐิสามัญญตา มีความเสมอภาคกันทางความคิด และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

พุทธวิธี; การจัดการความขัดแย้ง; ทรัพยากรป่าชุมชน

คำสำคัญ: พุทธวิธี; การจัดการความขัดแย้ง; ทรัพยากรป่าชุมชน

Abstract

The study consisted of the following objectives: 1) to investigate conflicts in the use of community forest resources; 2) to explore factors affecting conflicts in the use of community forest resources; and 3) to propose the Buddhist approach to manage conflicts in the use of community forest resources at Ban Na Wai, Na Muen District, Nan Province. The study used a mixed-method approach that included qualitative and quantitative methods. A questionnaire on a 5-point Likert scale was used to acquire quantitative data from a sample group. In-depth interviews were used to acquire qualitative data from key informants. The collected data were analyzed by content analysis.

From the study, the following results are found:

1) From analyzing the level of conflict management in the use of community forest resources at Ban Na Wai in all 5 aspects, it is found that the mean of relationship, values and structure are at a very satisfied level, news and information and benefits are at a moderate level.

2) From comparing conflicts in the use of community forest resources, it is discovered that people of different genders, ages, educational levels, incomes, and occupations have no difference in the level of conflict management in the use of community forest resources at Ban Na Wai; therefore, the null hypothesis is rejected.

3) Conflict management in the use of community forest resources based on Saraniyadhamma (states of conciliation) reveals as follows: Sadharanabhogita refers to sharing within the community to help reducing and solving conflicts; Mettamanokamma refers to adhering to the Dhamma for solving conflicts; Mettakayakamma refers to structure for working systematically; Mettavacikamma refers to the use of words to create peace in the community; Silasamaññata refers to honest conduct; and Ditthisamaññata refers to equality in thoughts and accepting others' viewpoints.

Keywords: Buddhist Methods; Conflict Management; Community Forest Resource

บทนำ

ความขัดแย้งถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์โดยทั่วไป นับตั้งแต่ระบบสังคมเล็ก ๆ เช่น ในสถาบันครอบครัว หรือระบบสังคมที่กว้างขวางขึ้นเช่น ระหว่างองค์กรหรือผู้ร่วมงาน ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ หรือระหว่างประเทศ ความขัดแย้งจึงกล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ คือ ถ้าอีกคนหนึ่งมีเป้าหมายที่ขัดกับเราแต่เขาไม่สัมพันธ์กับเรา เขาก็จะไปตามเป้าหมายของเขา เราก็ไปตามเป้าหมายของเราไม่ถือว่าขัดแย้งกัน (พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ และคณะ, 2561) เมื่อพิจารณาในมุมมองของ “ทรัพยากร” นับได้ว่าเป็นขีดจำกัดของการอยู่ดีมีสุข แม้ว่าจะมีรากฐานความเป็นจริงมาก แต่ก็อาจจะสร้างภาพรวมและอาจทำให้เข้าใจผิด สิ่งที่ปรากฏในสังคมเราขณะนี้ พบว่ามีความขัดแย้งอยู่หลายด้าน ข้อพิจารณาดังกล่าวนี้ทำให้ต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ควบคู่ไปกับความยั่งยืนของทรัพยากรในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2560) ต่อมาแรงกดดันของระบบทุนนิยมทำให้เกิดการบริโภคนิยม ความต้องการซื้อ ความต้องการเงินมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต จึ่งมุ่งผลเพื่อขายในจำนวนมาก ๆ ส่งผลทำให้การใช้ป่า การใช้น้ำและการใช้ทรัพยากรที่ดินโดยมุ่งที่การเพิ่มปริมารณการผลิต ทั้งผลผลิตที่ได้จากทรัพยากรป่าไม้ และผลผลิตที่สร้างขึ้นโดยอาศัยธรรมชาติล้วนแต่ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ร่อยหรอลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติมีจำกัดแต่ความต้องการของคนมีไม่จำกัด ในที่สุดคนรุ่นหลังก็ไม่สามารถจะยังชีพได้ด้วยฐานทรัพยากรธรรมชาติ (ณรงค์ เพชรประเสริฐ, 2553)

ความล้มเหลวในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและนโยบายของรัฐในการรวมศูนย์อำนาจของการจัดการทรัพยากรดังกล่าว พร้อมกับกระแสที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรมากขึ้น ทำให้รัฐปรับเปลี่ยนนโยบายใหม่โดยเปลี่ยนจากการจัดการทรัพยากรแบบรวมศูนย์เป็นการกระจายอำนาจในการจัดการให้กับชุมชนท้องถิ่น แต่มีบางพื้นที่พบการขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร กรณีการจัดการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรดิน ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ย่อมทำให้มีการช่วยกันรักษาสภาพภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน สนับสนุนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ อันเป็นการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน เพื่อจะได้แนวทางการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสานวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยพื้นที่ในการวิจัยได้แก่ป่าชุมชนบ้านนาหวาย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ่อแก้ว และตำบลนาทะนุง อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ตัวแทนของครัวเรือนนั้น โดยตำบลบ่อแก้วมีทั้งหมด จำนวน 1,368 ครัวเรือน และตำบลนาทะนุง มีจำนวน 1,445 ครัวเรือน รวมทั้งหมด จำนวน 2,813 ครัวเรือน (สำนักบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากประชากรที่เป็นครัวเรือนทั้ง 2 ตำบล จำนวน 2,813 ครัวเรือน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2553) จากนั้นกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวนประชากรต่อจำนวนตัวอย่าง ได้แก่ ตำบลบ่อแก้ว จำนวน 170 ครัวเรือน และ ตำบลนาทะนุง จำนวน 180 ครัวเรือน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน จากกลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มผู้นำธรรมชาติ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน จำนวนหนี้สินในครัวเรือน และอาชีพของครัวเรือน และคำตอบมีลักษณะเป็นมาตราวัดแบบ ลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับและให้คะแนนจาก 5 - 1 โดยเรียงคำตอบจากทางบวกมากที่สุดไปยังคำตอบทางลบมากที่สุด (บุญใจ ศรีสถิตนรากูร, 2555) ส่วนเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการแบบสอบถามผลที่ได้จากการแปลผล (สำเริง จันทรสุวรรณ, 2550) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสร้างสรุปแบบอุปนัย ซึ่งเป็นแนวทางการแสวงหาความรู้ โดยอาศัยหลักฐานจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่รวบรวมมาเป็นการเฉพาะ เพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปทั่วไป และการตีความจากปรากฏการณ์ในพื้นที่ภายใต้บริบทที่สนใจศึกษา (ชาย โพธิสิตา, 2561)

ผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับการจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านค่านิยม ด้านโครงสร้างท่องเที่ยว และด้านผลประโยชน์ ดังตารางที่ 1

ระดับการจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน			

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการจัดการความขัดแย้งในด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านโครงสร้างอยู่ในระดับมาก ด้านผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ด้านความสัมพันธ์ ดังตารางที่ 2

ระดับการจัดการความขัดแย้ง ในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน			

4. การสื่อสารที่คลาดเคลื่อน/การสื่อสารเวลาไม่เหมาะสม	2.81	1.24	ปานกลาง
5. ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในเวลาสื่อสาร	3.69	1.16	มาก
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน	3.73	1.16	มาก
7. ช่องทางการสื่อสารที่ไม่ครอบคลุม	3.44	1.21	มาก
รวม	**3.64**	**1.12**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 3 พบว่า ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นำมาเสนอ รองลงมา ได้แก่ ข้อมูลมากหรือน้อยเกินไป ทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในเวลาสื่อสาร การตีความข้อมูลที่ผิดพลาด ช่องทางการสื่อสารที่ไม่ครอบคลุม และการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน/การสื่อสารเวลาไม่เหมาะสม ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ด้านค่านิยม ดังตารางที่ 4

ระดับการจัดการความขัดแย้ง ในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน			

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ด้านโครงสร้าง ดังตารางที่ 5

ระดับการจัดการความขัดแย้ง ในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน			

การสูญเสียผลประโยชน์ส่วนตน ผลประโยชน์ที่ได้ไม่เหมาะสม ขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ความแตกแยกสามัคคีในชุมชน และความไม่ยุติธรรมในการตัดสินเมื่อมีเหตุ ตามลำดับ

3. พุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน โดยนำมาประยุกต์ใช้กับหลักธรรมสาราณียธรรม ดังนี้

3.1 หลักเมตตากายกรรมทำให้เกิดโครงสร้างหรือทำให้เกิดระบบการทำงานอย่างมีรูปแบบและระเบียบ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง ระบบการจัดการความขัดแย้งภายในชุมชนโดยใช้หลักความมีความเมตตาต่อกัน

3.2 หลักวจีกายกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ในเรื่องความขัดแย้ง เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนในเรื่องของการใช้วาจาในการพูดการหาข้อมูลหรือการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงข้อยุติในปัญหาที่เกิดขึ้น

3.3 หลักเมตตามโนกรรมเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจเป็นกำลังอันสำคัญในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมโดยยึดถือเอาหลักธรรมเป็นที่ตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ประโยชน์ในการจัดการความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนโดยใช้หลักเมตตามโนกรรม เข้ามามีบทบาทในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

3.4 หลักสาธารณโภคี ในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันภายในชุมชนและเป็นการแก้ไขปัญหาในการความขัดแย้งและการรับข่าวสารข้อมูลที่ได้อยู่ในความเห็นที่ผิดออกไป ทำให้ได้ข้อมูลที่ผิดพลาดเกินความเห็นหรือการคิดเองจึงทำให้ความเห็นต่างกันออกไปและไม่ค่อยยอมรับความเห็นของบุคคลอื่นทำให้นำไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ

3.5 หลักสีลสามัญญตา คือ มีความประพฤติเสมอภาคกัน ประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนอย่างมีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติตนในทางแตกแยกจนเป็นที่ขัดข้องหมองใจต่อผู้อื่นหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

3.6 หลักทิฏฐิสามัญญตา มีความเสมอภาคกันทางความคิด และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นยอมปรับความคิดความเห็นขงตนเอง และหมู่คณะภายใต้เหตุและผลในทางที่ดีงาม พร้อมกับเคารพเหตุผลยึดหลักความดีงามเป็นอุดมคติอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง พุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ระดับการจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการด้านความสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ กาญจนา คุ้มทรัพย์ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านดอนหมู จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการป่าชุมชนบ้านชุมชนบ้านดอนหมูมีทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการบนชีวิตพื้นฐานของความพอเพียง มีความเอื้ออาทร มีจารีตประเพณีของการจัดการทรัพยากรส่วนรวมได้อย่างเข้มแข็ง มีความไว้วางใจ เชื่อใจซึ่งกันและกัน

2. ประชาชนที่มีเพศ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกมร ฐิตปญฺโญ (คงตางาม) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การฯ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. พุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนบ้านนาหวาย อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ตามหลักสาราณียธรรม พบว่าหลักสาราณียธรรมเป็นพุทธธรรมที่สำคัญที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกัน รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาสุริยะ มทฺทโว, ธัชชนันท์ อิศรเดช และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ได้ทำการศึกษาการประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การสร้างความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานผ่านหลักสาราณียธรรม 6 ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโดยรวมได้ร้อยละ 68 โดยประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโครงสร้างกฎกติการ

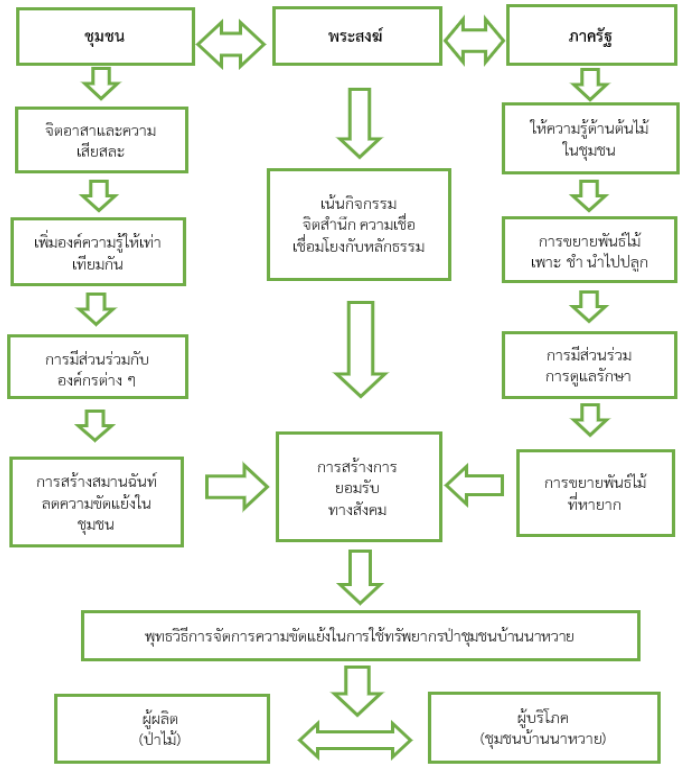
2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ควรหมั่นทำความเข้าใจและติดต่อสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ตลอดจนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีการหารือในเรื่องของผลประโยชน์ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน และท้องถิ่น เพื่อเป็นทิศทางเดียวกันและเพื่อให้เกิดความสันติ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “บทบาทของภาครัฐกับประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน” “พุทธธรรมกับการจัดการป่าชุมชนระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน” และ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนในเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน”

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา คุ้มทรัพย์. (2558). การจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านดอนหมู จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการเกษตรราชภัฏ,* 14(1), 31-36.

ชาย โพธิสิตา. (2561). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนพลับบิชชิ่ง.

ณรงค์ เพชรประเสริฐ. (2553). สวัสดิการสังคมในมิติกินดี อยู่ดี มีสุข มีสิทธิ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรส โปรดักส์.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2560). แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาจากความมั่งคั่งทางวัตถุสู่ความอยู่ดีมีสุขประชาชาติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญใจ ศรีสถิตนรากูร. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย : คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ และคณะ. (2561). ปรัชญาความขัดแย้ง. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.,* 6(1), 284-292.

พระมหาสุริยะ มทฺทโว, ธัชชนันท์ อิศรเดช และ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (2564). การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,* 10(2), 263-276.

พระมหาเอกมร ฐิตปญฺโญ (คงตางาม). (2553). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เพ็ญแข แสงแก้ว. (2553). การวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563). สถิติประชากร. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2566, จาก http://www.dopa.go.th/index_3.html

สำเริง จันทรสุวรรณ. (2550). สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.